



LÜGANUSE VALLAVALITSUS

Konkurentsiamet
info@konkurentsiamet.ee

Teie: 25.11.2024 nr 5-5/2024-057

Meie: 20.01.2025 nr 14-9/1940-1

Vastuskiri

Konkurentsiamet viis 2024. aastal läbi jäätmeveo konkurentsivolukorra analüüsi, mille tulemused ja soovitusel on avaldatud ameti kodulehel. Arvestades analüüsi raames selgunud asjaolusid, teeb Konkurentsiamet KonkS § 61 lõike 1 alusel kohaliku omavalitsuse üksustele ja poliitikakujundajatele soovitusel turuolukorra parandamiseks. KonkS § 61 lg 2 kohaselt isik, kellele on Konkurentsiamet teinud soovitusel, peab Konkurentsiameti nõudel teavitama Konkurentsiametit soovitusel täitmiseks rakendatavatest meetmetest või põhjustest, miks meetmeid ei rakendata.

Edastasite 25.11.2024 kirjaga nr 5-5/2024-057 ettepanekud jäätmeveo hange läbipaistvamaks muutmiseks ning valdkonnas järelevalve tõhustamiseks ning palusite teavitada Teid soovitusel täitmiseks rakendatavatest meetmetest või põhjustest, miks neid ei rakendata.

Käesolevaga edastame Teile meiepoolsed kommentaarid Konkurentsiameti antud soovitusel täitmise kohta. Lügánuse vallas 2023.a läbi viidud riigihanke tulemusena sõlmiti eduka pakkujaga kontsessioonileping kehtivusega 01.02.2024-31.12.2028. Veetavad jäätmeliigid on segaolmejäätmed, paber ja kartong, biolagunevad köögi- ja sööklajajäätmed, biolagunevad haljastusjäätmed, suurjäätmed ja segapakendid. Lepinguga on hõlmatud ka Erra jäätmejaama haldamine.

KOVID ja hankelepingud

1. Riigihanke tingimuste standardlahendused.

Keskonnaameti poolt on välja töötanud korraldatud jäätmeveo riigihanke alusdokumentide koostamise juhend kohaliku omavalitsusele. Selle ajakohastamisel oleme valmis koostööle teiste turuosalistega. Aitame oma võimaluste piires kaasa juhendi täiustamisele, jagades oma kogemusi ja teadmisi tagamaks jäätmeveo süsteemi tõhusus, läbipaistvus ja vastavus huvipoolte ootustele.

2. Teenustasude muutmise tingimused.

Soovitusel on arvestatud järgmiselt. Kehtivas kontsessioonilepingus on Kontsessioonääri poolt esitatud pakkumuse alusel arvestatud teenustasud kinnitatakse lepinguga ning kehtivad kogu perioodi vältel.

3. Põhjendamatu hinnamuutmise taotlused.

Kehtivas kontsessioonilepingus seatud tingimus, et pakutud teenustasud kehtivad kogu teenuse osutamise perioodi vältel, on kõikidele osapooltele üheselt arusaadav ja tagab, et ettevõtja arvestab oma tegelike kulude ning äririskidega juba pakkumuse esitamise hetkel. Seega on soovitusel jätta põhjendamatu hinnamuutmise taotlused rahuldamata arvesse võetud.

Ülalpool mainitud hanke läbi viimisel olid samuti seatud hindamiskriteeriumid viiele jäätmeliigile ning määratud ka liigiti kogutud jäätmete teenustasude hinnastamise reeglid, millega on piisavalt arvestatud jäätmete liigiti kogumise vajadust.

4. Järelevalve tõhustamine.

Üldiselt oleme pakutud soovitusel nõus, kuid peab tõdema, et väiksematel omavalitsustel on sageli piiratud ressursid ja võimekus, mistõttu võib eraldiseisvate järelevalveüksuste loomine või ulatusliku kaebuste süsteemi väljatöötamine olla raskendatud.

5. KOVide koostööorganisatsioonid ja mittetulundusühingud.

Teavitame, et hetkel ei ole Lüganuse vallas loodud KOVide ühendusi ega muid koostööorganisatsioone, kes täidaksid JäätS § 67 lõike 2 alusel riigihangete korraldamisega seotud ülesandeid Lüganuse Vallavalitsuse asemel.

Jäätmereform

6. Jäätmeveo ja jäätmekäitluse hangete lahutamine.

Kontsessioonileping kehtib kuni 31.12.2028 ning Lüganuse Vallavalitsus ei plaani seda ennetähtaegselt lõpetada. Eraldi jäätmeveo ja jäätmekäitluse hangete läbiviimine on tegelikult juba olemasoleva seadusandluse raames teostatav. Et vältida ülereguleerimist ning süsteemi jäikust, võiks selline tingimus olla pigem soovituslik kui kohustuslik.

7. Jäätmetasu kogumine.

Jäätmetasude arvestuse pidamise ja jäätmevaldajatega arveldamise kohustusega kaasneb märkimisväärne töökoormus. Piiratud raha- ja inimressursside tingimustes osutub see kohustus väiksemate omavalitsuste jaoks eriti koormavaks. Samal ajal ei ole väärtuslike kvantitatiivsete andmete saamiseks vajalik, et KOV ise arveldust korraldaks. Paljud andmed on juba praegu kättesaadavad ja jälgitavad jäätmevaldajate registri kaudu ka ilma arvete esitamise kohustuseta. Lisaks saab hankelepingutega reguleerida andmete koosseisu ja kättesaadavust, seades lepingus tingimused, mis kohustavad jäätmevedajat vajalikke andmeid KOVile esitama.

Teadaolevalt on kavandamisel jäätmeveo ja -käitluse andmete digitaliseerimine, mis peaks oluliselt parandama jäätmeandmete kvaliteeti. Tänu sellele "...paraneb oluliselt jäätmeandmete kvaliteet, sh omavalitsuste lõikes andmed selle kohta, kui palju jäätmeid koguti ja kellele need üle anti..." (KLIM/24-1102 „Jäätmeseaduse ja pakendiseaduse ning teiste seaduste muutmise seadus“ eelnõu seletuskiri). Digitaliseerimine võimaldaks jäätmekäitluse andmeid efektiivsemalt hallata, kasutades ärianalüütika tööriistu.

Keskkonnaagentuur, kui pädev asutus, hakkab töötleva jäätmete käitlemisega seonduvaid andmeid ning digitaliseeritud ärianalüütika töövahendite kasutuselevõtt muudab nende töötlemise asutuse jaoks automaatseks ja mugavamaks, mistõttu võiks edaspidi Keskkonnaagentuur neutraalse poole rollis ise regulaarselt edastada omavalitsustele vajalikud ülevaated. Selline lahendus vähendaks oluliselt väiksemate KOVide töökoormust ja võimaldaks vajalikud andmed kätte saada mugavalt ja automaatselt, ilma et KOV peaks ise koormavat arveldamist korraldama.

8. Klienditeenindus.

Jäätmevaldkonna klienditeeninduse korraldamise üleandmine KOVile tähendaks halduskoormuse märkimisväärset kasvu. Koostööorganisatsiooni või eraldiseisva jäätmeosakonna loomine selliste kohustuste täitmiseks tooks väiksemale omavalitsusele üle jõu käiva rahalise koormuse.

Eeldus, et klienditeeninduse koordineerimine KOVide kaudu tagab läbipaistvuse ja kvaliteetse jäätmekorralduse, ei pruugi alati praktikas kinnitust leida. Kogemus näitab, et inimeste rahulolematusega tekib sageli põhjustel, mis ei sõltu otseselt jäätmevedajast (nt. ilmastikuolud teedel, avarii, tehniline rike jms) või muudest välisteguritest. KOVi kui vahendaja kaasamine klienditeenindusse ei lahenda neid probleeme, vaid võib pigem langetada operatiivsust klientide pöördumistele reageerimisel ning põhjustada tõrkeid infovahetuses. Teenuse kvaliteedi kohta teabe kogumine ja rahulolu parandamine on võimalik ka muude meetmetega, näiteks regulaarsete kliendirahulolu küsitluste kaudu. Need

võimaldavad saada otsest tagasisidet ja tuvastada kitsaskohad ilma klienditeeninduse protsessi üleliigselt keeruliseks muutmata.

9. Siseteingu keeld.

Siseteingut jäätmeäitluse teenuste tellimisele ei kasuta ega plaani kasutama hakata vähemalt kontsessioonilepingu kehtivuse lõpuni.

Lõpetuseks, sooviksime märkida järgmist. Oma kirjas olete maininud, et on oluline võtta jäätmeveoturul konkurentsi soodustavad meetmed koheselt vaatamata sellele, et jäätmereform on Eestis veel käimas. Oleme nõus seisukohaga, et jäätmeäitlusturu tõhusaks toimimiseks on konkurentsi säilimine väga oluline. Kuid ei ole kõigi soovitude ja ettepanekute kohene rakendamine väiksemate omavalitsuste piiratud ressursside ja võimekuse tõttu alati võimalik. Lüganuse Vallavalitsus seisab silmitsi nii finantsiliste kui ka inimressursside puudujääkidega, mis takistavad ulatuslike ja kiirete muudatuste elluviimist.

Esitatud ettepanekud, näiteks uute struktuuride loomine järelevalve tõhustamiseks või klienditeenindus ja nendega arveldamine, nõuavad pikemat ettevalmistusaega, täiendavaid inimressursse ja sellega kaasnevat rahalisi kulusi, mida majanduskriisi, maksutõusude, kärpete ja tööpuuduse kontekstis ei ole võimalik realiseerida. Kõigi tehtud soovitudega kohene arvestamine võiks valla jaoks tähendada kehtiva kontsessioonilepingu tühistamist, mis siiski ei ole praegustes tingimustes otstarbekas, kuna see tooks kaasa märkimisväärseid riske ja põhjustaks kõigile osapooltele olulisi ebamugavusi.

Kõik ülalpool mainitu vajab põhjalikumalt analüüsi ja kohandamist kohalike olude jaoks, et tagada soovitude praktiline rakendatavus. Seetõttu tuleb ettepanekute rakendamisel kaaluda, kuidas vältida täiendava bürokraatia loomist ja tagada, et KOV saaks oma kohustusi täita olemasolevate ressursside piires. Samuti tuleb arvestada, et käimasoleva jäätmereformi raames võivad juba lähitulevikus kehtestatud seadusandlikud muudatused tuua kaasa uut lähenemisviisi. Seetõttu peame mõistlikuks ootama täiendavaid juhiseid riiklikult tasandilt, et vältida paralleelsete või üksteist välistavate süsteemide loomist.

Lisame tutvumiseks ka Kliimaministeeriumile 29.11.2024 edastatud Lüganuse Vallavalitsuse arvamuse jäätmereformi kohta, milles on põhjalikumalt välja toodud vallapoolsed seisukohad seoses reformi rakendamisega.

Loodame, et meie selgitused aitavad paremini mõista Lüganuse Vallavalitsuse seisukohti ja võimalusi seoses esitatud ettepanekutega. Oleme alati koostööle ning konstruktiivse dialoogi pidamisele valmis.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Dmitri Dmitrijev
vallavanem

Lisa: Lüganuse Vallavalitsuse aramus KLIM/24-1102 "Jäätmeseaduse ja pakendiseaduse ning teiste seaduste muutmise seadus" eelnõu kohta.

Olga Valijeva
5272990, olga.valijeva@lyganuse.ee